

היום נלמד בעזרת ה':

שבת דף קלג

למדנו לעיל שמתיתבת "בְּשָׂר" אנו לומדים שמלים אפילו כשיש שם צרעת. לכאורה זהו 'דבר שאינו מתכוון' שמותר, שהרי המל לא מתכוון לחתוך את הצרעת אלא רק למול, וא"כ מדוע צריך פסוק להתיר? אביי מבאר שאכן לימוד זה נצרך רק לדעתו של רבי יהודה הסובר ש'דבר שאינו מתכוון' אסור, רבא מבאר שלימוד זה נצרך אף לדעת רבי שמעון הסובר ש'דבר שאינו מתכוון' מותר, משום שזהו 'פסיק רישא'.

נאמר "הַשְּׂמֶרֶת בְּנִגְעַת הַצְּרַעַת לְשֹׂמֵר מְאֹד וְלַעֲשׂוֹת", ודרשו חכמים שאם יש לו נגע ברגלו מותר לו לקשור בה נעל, ואף שע"י כך עברה הצרעת אין בכך איסור.

למדנו לעיל שמילה שלא בזמנה לא דוחה יום טוב. הגמרא מבארת מנין לומדים זאת:

לדעת חזקיה - נאמר לגבי קרבן פסח "וְלֹא תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד בִּקְרַת וְהִזְתֵּר מִמֶּנּוּ עַד בִּקְרַת בְּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ", כלומר שמה שנותר מהקרבן בבוקר ראשון (= יו"ט) תשרפו אותו בבוקר שני (= חול המועד), מוכח שדבר של חול לא מחללים בשבילו יו"ט (= שהרי קרבן פסח קרב בערב יום טוב שהוא יום חול), ואף מילה שלא בזמנה היא דבר של חול שהרי זמנה הוא לא ביום טוב.

לדעת אביי - נאמר "עֵלֶת נְשֵׁי בְּשֵׁבֶתוֹ" ואין עולת חול קרבה בשבת או ביו"ט, ומילה שלא בזמנה היא כעולת חול ביו"ט.

לדעת רבא - נאמר לענין יו"ט "הוא לְבַדּוֹ יַעֲשֶׂה לָכֶם", "לבדו" ולא מילה שלא בזמנה, שלולא מיעוט הפסוק היה אפשר ללמוד בק"ו שתדחה יו"ט - ומה צרעת שדוחה עבודה בכל זאת מילה שלא בזמנה דוחה אותה, יו"ט שנדחה מפני עבודה וודאי שמילה שלא בזמנה דוחה אותו, לכך מיעט הפסוק "לבדו" ולא מילה שלא בזמנה.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

לדעת רב אשי - נאמר לענין יו"ט "יְהִי לְכֶם שַׁבָּתוֹן", כלומר שיש מצות 'עשה' לשבות ביו"ט, וביו"ט יש גם 'לא תעשה' (= "כָּל מְלָאכָת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ"), ואין 'עשה' של מילה שלא בזמנה דוחה את 'לא תעשה' ו'עשה' של יו"ט. (אבל מילה בזמנה התרבתה מ'ביום' שדוחה את השבת, כפי שלמדנו לעיל).

משנה: עושים את כל צרכי המילה בשבת. מוהלים (= חותכים את הערלה), פורעים (= קורעים את העור שתחת הערלה ומגלים את ראש הגיד), מוצצים את הדם, ונותנים עליה תחבושת וכמון לעצור את הדם, ואם לא שחק כמון מערב שבת שוחק בשינוי כגון שלועס בשינוי. ואם לא עררב יין ושמן (= היו עושים כן לרפואה) מערב שבת, יתן כל אחד בפני עצמו (= רבנן אסרו לעררב יין ושמן בשבת). ולא עושים חלוק בשבת (= נענין כיס צר שמלבישים אותו על ראש הגיד עד העטרה וקושרים אותו שם כדי שלא יכסה העור את הגיד), אבל כורך עליה סמרטוט. ואם לא הכין סמרטוט מערב שבת, כורך אותו על אצבעו בדרך מלבוש ומביאו אפילו מחצר אחרת שלא עירבה עם החצר שהתינוק שם, משום שהוא מוציאו בשינוי.

גמרא: המל בשבת, כל זמן שהוא עוסק במילה (= שלא סילק את ידיו) מותר לו לחזור ולחתוך בין את הציצים המעכבים את המילה (= שאין המילה כשרה עד שיחתכם) ובין את הציצים שאינם מעכבים את המילה, כיון שחיתוכם הוא המשך של המילה שדוחה את השבת. אבל אם פירש (= שסילק את ידיו) הוא חוזר רק על ציצים המעכבים.

הגמרא מבררת מי הוא התנא שסובר שאם פירש אינו חוזר לציצים שאינם מעכבים:

לדעת רבה בר בר חנה - זהו רבי ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה הסובר שערב פסח שחל בשבת מותר לו להפשיט את הקרבן פסח רק עד החזה, שכיון שכשהוא מגיע לחזה הוא מסלק את ידיו ומתחיל להתעסק קצת בנייתוח האיברים, לכן הוא לא יכול להמשיך להפשיט, משום שזה נחשב להתחלה חדשה של הפשט שלא לצורך גבוה האסורה בשבת. וזה דומה לנידון שלנו לענין ציצים שאינם מעכבים את המילה.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

לדעת רב אשי - זהו רבי יוסי הסובר שבין אם נראתה הלבנה בעליל (= בגילוי לכולם) ובודאי שראוהו בית דין, ובין אם לא נראתה בעליל, מחללים את השבת והולכים מחוץ לתחום עד לירושלים להעיד בפני בית דין. ורבי יוסי אומר שאם נראה בעליל לא מחללים את השבת. ומדבריו אנו לומדים שאף שיש מצוה ללכת להעיד על ראיית הלבנה החדשה, בכל זאת לא מחללים שבת כשאין בכך צורך, וא"כ אף לענין ציצים שאינם מעבבים את המילה אסור לחתוך אותם ולחלל שבת ללא צורך.

לדעת נהרדעי - הם רבנן החולקים על רבי יוסי בעניין לחם הפנים כפי שלמדנו במשנה (במס' מנחות), שהכהנים נכנסים להיכל בשבת לסדר את לחם הפנים ובידם שתי מערכות של לחם הפנים, וכהנים אחרים מקדימים לפניהם כדי ליטול את שני המערכות של שבוע שעבר, אלו מושכים את סדרי הלחם הישנים ואלו מניחים את החדשים, משום שנאמר **"וְנָתַתְּ עַל הַשֻּׁלְחָן לֶחֶם פָּנִים לְפָנַי תָּמִיד"** כלומר שתמיד יהיה הלחם מונח על השולחן. נמצא שלרבנן אם יש הפסק בין סילוק הלחם הישן לסידור הלחם החדש אין זה נקרא 'תמיד', וא"כ גם כשסילק את ידיו מהמילה אסור לו לחזור על הציצים שאינם מעבבים את המילה, משום שזה נחשב לפעולה חדשה ולא כהמשך לפעולה הקודמת.

מהלקטין את המילה: מלקטים את המילה מציצים המעבבים, ואם לא הילקט חייב כרת (= המוהל). רב אשי מבאר שמדובר שהוא מל בשבת סמוך לבין השמשות, ואמרו לו שלא ימול כי הוא לא יספיק לגמור לפני שיחשיך והוא אמר שהוא כן יספיק, ואכן הוא מל, ונשאר ציצים המעבבים והוא לא הספיק להסירם וכבר החשיך, ונמצא שהוא עשה בשבת חבורה שלא במקום מצוה, ולכן חייב כרת.